

АБОНАМЕНТЪ:

За България, за 6 м. — 7 л.

За странство „ „ „ — 14 л.

Един брой 10 ст.

ВЪСТНИКЪ ДОБРУЛЪ

ОРГАНЪ НА ЦЕНТРАЛНИЯ ДОБРУДЖАНСКИ И НАРОДЕНЪ СЪВЪТЪ

Излиза понеделникъ, сръ. и петък

И а л а н с и п о г р о м ъ н а й з о н ц е .

Добруджанският въпрос прѣди, въ време и слѣдъ войната. — Нашата кауза. — Кюстенджанското пристанище. — Комуникето по репресиите. — Германцитъ за Еласъ Лотарингия. — Отчаянитъ апели на руското правителство.

Миланъ Г. Марковъ.

Добруджанският въпрос прѣди, въ време и слѣдъ войната.

VI.

Ръшителната фаза на въпроса. — Добруджанският въпросъ съ огледъ общоевропейскитъ интереси на Балканитъ и тия на отдѣлнитъ европейски държави.

Независимо отъ правнитъ основания, които вече разгледахме, анексията на Добруджа къмъ България се гледа и отъ гледна точка на общоевропейски интереси.

Това е прѣди всичко интереса за единъ траенъ миръ на Балканитъ, който е невъзможенъ безъ пълната национална консолидация на българския народъ. И в. „Добруджа“ въ своето кратковременно съществуване, даде вече достатъченъ материалъ, отъ който става за всѣкого очевидно, че безъ Добруджа тази консолидация далечъ не се осъществява.

Тая мисълъ и това гледище не сж нови, тѣ не сж плодъ на българска едностранчивостъ, тѣ бѣха възприети отъ 6-тихъ велики европейски сили още въ 1876 г. по поводъ реформения за България проектъ на Цариградската конференция, крайната цѣль на която бѣ единствено трайна миръ на Балканитъ. Упорството на Турция и руско-турската война попрѣчиха тогава на тоя проектъ, и прѣдъ видъ цѣлитъ на Русия да създаде отъ България единъ аванъ-постъ на своитъ аспирации на изтокъ, България бѣ разпокъсана и Добруджа дадена на Румъния.

Днесъ България съ своя духъ на независимостъ дава на Европа най-хубавата гаранция противъ заволастванитъ стремежи на изтокъ и анексията на Добруджа къмъ България въ това отношение съставлява вторъ единъ интересъ за равновѣсието на европейскитъ сили въ политиката имъ на Балканитъ.

Да се остави тѣ и за напредъ разпокъсана и изнемогваща въ непрѣстанны борби за своето обединение, това е равносильно да се дѣйства едностранно и противъ закрѣпването на тая гаранция и противъ създаването на условията за траенъ миръ на Балканитъ.

Третъ единъ голѣмъ общоевропейски интересъ, свързанъ съ анексията на Добруджа е тоя на безпечността на свободното плаване по Дунавскитъ устия и долина Дунавъ въобще. Само България е държавата, която може да обезпечи въ максимални размири свободата на тоя важенъ рѣченъ пътъ и само тая анексия може да създаде условия за неговото пълно интернационализиране. Нѣма освѣтъ да се вникне въ официалната и официозна ромѣйска литература по тоя въпросъ, за да се види и разбере, че ролата на Румъния въ това отношение може да бѣде само една, тая да си засвои дунавскитъ устия и да монополизира плаването на цѣлия доли Дунавъ, въ ущърбъ на свободата на това плаване и интернационализирането Дунавскитъ устия.

Реанексията на Добруджа къмъ България слѣдователно, се гледа не само поради живи национални интереси на България, не само поради таяка на самата Добруджа, но и поради важни общоевропейски такъва, които отъ вѣкове чакатъ своето осъществление. Отъ друга страна факта, че тѣ е

напълно съобразна съ изискванията на ония политико-правни начала отъ международенъ характеръ, при които само политическото устройство и животъ на народитъ може да се прояви и развива при общо желаната международна хармония. Реанексията на Добруджа къмъ България добива характеръ на неотстранимъ политически императивъ, който се налага на бъдещата конференция на мира.

Въпреки това обаче, ний чуваме враждебни негласовѣ, ний чувствуваме подмолни негласовѣ действия.

Това е гласътъ на безкритичната злоба, на която вий противопоставяме гласътъ на правото, това сж потайнитъ противодѣйствия на законодателнитъ стремежи на отдѣлни държави на които, ний противопоставяме общоевропейскитъ и общочовѣшки интереси съ които ний съгласуваме тия на българския народъ.

Ще затихне войната и злобитъ, които тѣ буди, ще отстъпятъ мѣсто на човѣшкия разсъдѣкъ, който ще трѣбва да разбере, че въпросътъ отъ международенъ характеръ трѣбва да се разрешава слободно тия именно принципи за международно равенство, слободно нуждата отъ международна хармония и миръ, слободно общочовѣшкитъ и общоевропейскитъ интереси, подъ закрѣпката на които добруджанци поставятъ бъдещето на своята сѣдба. Днесъ обаче тѣ водятъ още своята борба противъ злобитъ и заблужденията.

Тѣхенъ естественъ врагъ е единъ. Това е Румъния, у която противосъпротивното владѣние надъ Добруджа породилъ дръзки заволаствателни стремежи, които застрашаватъ сигурността и на цѣла България. Така добруджанския въпросъ става неразривно свързанъ съ въпроса за тая сигурностъ, въ каквато форма той наложително ще се постави за разрешението прѣдъ конференцията за бъдещия миръ.

Естествено не гласътъ на Румъния е, който не прѣдполага пазъ всички тия съображения, въ полза на наложителното единение на Добруджа съ България, но задъ тоя гласъ ний доуваме страхътъ на силатъ отъ Съглашението: „България обединена и Добруджа присъединена, тѣ дѣйствително ще стане третия стълбъ на централния съюзъ“.

Такъвъ стълбъ обаче България стана не вслѣдствие своето обединение, а вслѣдствие сѣзната безосновна съглашенска враждебностъ противъ това обединение, защото България е прѣди всичко стълбъ на своето собствено национално обединение.

Ето защо враждебнитъ гласовѣ, които сега изхождатъ отъ силитъ на Съглашението, ще затихнатъ ведно съ съзванието на тая истина и ще разбератъ, че тѣхния врагъ на Балканитъ е безосновната тѣхна враждебностъ спрямо обединеното на български народъ и тѣхното дѣло на безправие на Балканитъ.

Изключено отъ тая благоприятна за свободата на Добруджа перспектива ние сме да пѣяме само Русия, но при политическото и л. ж. ние, въ което тѣ сега се намира, такова изключение въ прѣдстоящия миръ е малко вѣроятно.

И може би, тая именно перспектива поразила анти-съюзническитъ тенденции, които, вѣкои отъ съюзницитъ на България, проявяватъ въ послѣдното време по отношение въпросътъ за реанексията на Добруджа, но и това е фактъ на мимолѣтно заблуждение, което нуждата отъ разумно и правилно разрѣшение на въпроса трѣбва да разпрѣсне.

Самия фактъ, че непримиримитъ днесъ врагове на централния съюзъ виждатъ въ реанексията на

Добруджа къмъ България, актъ на трайна възможна консолидация на тоя съюзъ, който ги заплашва, достатъчно говори за важния интересъ, който нашитъ съюзници иматъ въ осъществлението на тая реанексия.

Но много тоя фактъ, прѣдния интересъ на нашитъ съюзници въ това отношение е очевиденъ.

Прѣди всичко и на първо мѣсто, Австро-Унгария е държавата, която има най-голямъ интересъ отъ свободата на Дунавскитъ устия и която свобода само България може да ѝ даде.

Интересътъ на Турция отъ прѣдстоицето присъединяване на Добруджа къмъ България е още по-живенъ. Той се слива почти всецѣло съ интересътъ на България за нейната безопасностъ и териториална сигурностъ, защото само водитъ на Долина Дунавъ и на неговитъ устия могатъ да послужатъ за ефикасна прѣграда противъ нахлуванията отъ северъ за Балканитъ и Цариградъ и само тѣ сж които могатъ да закрѣпятъ охраната на нашата черноморска отбрана.

Интересътъ на Германия отъ тоя присъединяване не е по-малкъ, ако и отъ по-друго естество. Той се слива съ интересътъ за бъдещето на съюза, който по отношение на България може да има само една смисълъ, една основа, една само диктировка обединението на българския народъ и пълната политическа консолидация въ международно отношение на обединена България, застанала ако и неколебимо на своитъ естествени граници.

Да мислимъ, че този съюзъ може да живѣе и вѣчно само въз основа на писмени договори, на изтъргнати поради случайни обстоятелства невалидни договорни клаузи, и на схоластични тълкувания на договорни пробели, това е равносильно да поставяме неговото бъдеще на пѣтъчна основа.

И въпреки това, единъ служъ, едно враждебно на съюза съображение потайно се култивира и разнася: „България обединена въ своитъ естествени граници става пълненъ господаръ на всички пътища къмъ изтокъ. Кой ще ни спаси отъ евентуалната нейна враждебностъ?“

Да се гради бъдещето на единъ съюзъ, върху съображения отъ евентуална враждебностъ на България, това е най-дръзкиятъ атентатъ противъ неговото бъдеще, достойно само за негови врагове.

Интригантския характеръ на това съображение се вижда отъ факта, че причини за подобна враждебностъ не се посочватъ.

Но интригата е явно безосновна, каквито сж всички враждебни на съюза интриги, защото България и безъ владѣнието на всички тѣя пътища доказва, че притежава всички условия да бѣде рѣшително полезна или вѣдна, споредъ това, дали нейното съюзничество се търси въ съгласие или въ разрѣзъ на нейнитъ собствени сѣдбини.

Тѣя сж условията при които се рисува прѣдстоицето разрѣшение на Добруджанския въпросъ.

Настоящото е пълно още съ злоби, заблуждения и недомислена противодѣйствия; перспективата обаче е ясна и обяснена съ заритъ на бъдещата свобода за измачена Добруджа.

Тая свобода иде, тѣ да дойде; послѣдния махъ обаче за нейното осъществление тожи все върху собственицитъ плеци на добруджанци, защото само тѣ сж въ състояние да разпрѣснатъ тията, която имъ дѣли отъ нея и защото прѣди всичко тѣхния гласъ е, който ще рѣши, каква трѣбва да бѣде тѣхната политическа сѣдба.

Военни новини.

Македонски фронт. 26.X. Огънът обезпечен от огън, малко по-оживен, от време на време, източно от р. Черна. Два неприятелски дружина, които настъпиха към селата Хомондос и Сал-мале бяха спрени от нашите охраняващи части.

Добруджански фронт. На пъкои мѣстѣ пушечни и артилерийски изстрѣли.

Италиански фронт. 26.X. Както винаги, така и вчера, стоеха една до друга германските и австро-унгарски части въ боевите сѣщи прѣдшните сѣзии. Въ повече отъ 30 километра ширина, слѣдъ кратки, но силни подготвителни огъни, нашите изпитани дивизии пробиха италианския фронтъ при Изепцо, въ височината между Фличъ и Толмайи. Долината, която защитаватъ силните позиции на неприятеля бидоха взети още съ първия пристѣпъ, въпреки упоритата защита на противника, като по този начинъ нашите части достигнаха на стрѣмнитѣ височини и атакуваха неприятелски упорни пунктове, които доминиратъ надъ височината. Силата и дѣждѣтѣ по-прѣвѣха на помататиното напѣждане. Мѣждинитѣ на мѣстността бидоха навсѣкъ прѣодолены. Упорито съпротивление на италианцитѣ трѣбваше да бъде навсѣкъ скомлено съ ожесточенъ рѣкопашенъ бой. Дѣйствието продължаватъ. До къмъ вечерта се прѣброиха повече отъ 1000 плѣнници, нѣколко дивизии и бригади пѣхоте и богата плячка отъ оръжия и военни материали.

26.X. Използвайки пробиването на фронта при Фличъ и Толмайи нашите дивизии продължаватъ напѣждането си. Частитѣ отъ сѣверното крило на вътрѣшната италианска армия, които не сѣкопаднаха въ нѣтъ, се напѣриятъ въ пълно отстъпление. Въ неспрѣтано напѣждане германските и австро-унгарски полкове прѣвѣиха даденитѣ имъ обекти и отхвърлиха противника отъ силните позиции, гдѣто противника се опитва да се задържи. Подъ напора на нашитѣ сили, италианцитѣ започнаха да изпразватъ високото плато на Везенцие и Хойлегеагастъ. Ние вече се биемъ на италианска почва. Числото на плѣнницитѣ се увеличи на повече отъ 30,000 съ 700 офицери и плячката на повече отъ 300 оръжия, между които и много тежки. Хубавото есето време благоприятствуваше вчера на по-нататѣшнитѣ бойни дѣйствия.

Западенъ воененъ театръ 26.X. Група армии на Баварския Прѣстолонаследникъ. По продължение на цѣля Фландрски фронтъ артилерийски бой бѣше особено силенъ. Въ участъка на гората Хутху, лѣтеръ до Холмбелъ и източно отъ Форже той достигна до барабаченъ огънъ. Нощнитѣ частични нападения на французитѣ и англичанитѣ пропаднаха навсѣкъ и нѣма нишѣтѣ линии. Споредъ, получени съобщения нападенията на противника продължаватъ на много мѣста по фронта.

Група армии на Германския Прѣстолонаследникъ. Слѣдъ силенъ артилерийски подготвителенъ огънъ, французитѣ напѣднаха по сѣвернитѣ склонове на Шименъ де Дамъ. Тѣхното нападение има за обектъ южнитѣ окрѣпѣния на гората прѣдъ Пинионъ, обаче привлечени тукъ въ боя штурмующи части бидоха употребени и въ боя сѣверно отъ канала Озас Азие. Французитѣ успѣха въ послѣднитѣ бойни дни да закъсиратъ сѣверно окопаниитѣ прѣдъ гората Пинионъ оръжия. Въ останалитѣ мѣста на бойния фронтъ жаката отбави телата линии биде прѣвѣстена задъ канала, юго-източно отъ Шавипонъ. Прѣвѣтането стана жакато и като отбави телата неприятелскитѣ нападения. Неприятеля се опита на пѣколко пъти да прѣвѣри извѣститѣ на канала, обаче навсѣкъ бѣше отблъснатъ отъ нашитѣ части. По западния брѣгъ на Матсъ храбри саксонски дружини, снабдени съ огнехвърлящи, штурмуваха позицитѣ въ гората Шомъ на една широчина отъ 1200 метра, слѣдъ което се завърнаха съ плѣнници. Многократнитѣ неприятелски контрѣ атаки съ цѣлъ да заематъ отцѣло завладѣнитѣ окопи останаха безрезультатни. При останалитѣ армии се разиграха само боеве отъ разузнавателенъ характер.

П. Тодоровъ.

Нашата кауза.

Декларацията на графъ Чернинъ подготви живи спорове въ сѣгаашния печатъ, шумѣтъ на, които още не затиха. Това показва, че той засѣгна у нашитѣ противници най-деликатната струна на тѣхнитѣ чувства. И едно слѣдъ друго вѣстнитѣ на Сѣгаашеното брѣжѣ да се изкажатъ, не за да реагиратъ, а просто да изтъкнатъ пѣквиза несправедливостъ въ думитѣ на графа.

Въ единъ отъ послѣднитѣ си броеве „Journal des Débats“ напосе по-вътрѣшна на декларацията въ свързка съ балканския въпросъ и намага, че, докато графъ Чернинъ се вдъхновява отъ желанието за единъ миръ безъ анексии, упрѣквайки го, при все това, че не казва нищо за Сърбия и Ромъния, Министъръ-прѣдседателя д-ръ Радославовъ правилъ извѣщения за претенци на България върху Македония, Поморавия и Добруджа. Упрѣкитѣ отива още по-далечъ, той засѣга и нотата на паната, въ която граждано били избѣгаватъ

най-малкия намекъ по този въпросъ. Вѣстникътъ патетически пита „не знае ли Бенедиктъ XV, какво прѣдставлява Моравската долина за Сърбия и Добруджа за Ромъния?“

Прѣди всичко насъ франтира факта, че „Journal des Débats“ не постави и въпроса за значението на Македония за Сърбия. Това ни напомня правотата на народното умотворение, че има моменти, когато и вулгарната проститутка се засрамва отъ дѣлата си. Той нагледъ дребенъ фактъ, показва липсата на куражъ да се поддържа една кауза, която борбитѣ отъ миналото лишаватъ отъ всѣкаво право на съществуване. Това мѣтане на „Journal des Débats“ е едно тактично дезавуиране на сръбскитѣ претенции върху Македония, които бѣ гробища на балканския съюзъ и на самата Сърбия. А нужно ли е да доказваме, че съ това се подчертава за лишени пъкъ прѣстъпността на акта отъ 1913 г., когато бившитѣ ни съюзници коварно изневериха на своята честъ и вѣтъва?

Басателно Поморавия и Добруджа дѣлени едно по-обширно оцониране на нашия събратъ. Тия два родни кѣта сѣ абелка на раздора, именно за това, защото сме ги по-право считали, че сѣ частъ отъ нашата национална плѣтъ. За насъ иматъ малка стойностъ значението на тия двѣ области за Сърбия и Ромъния. Тукъ пѣма мѣсто въпроситѣ за значението, защото съ политическата съдба на народитѣ не може да се търгува; тѣ не е прѣдметъ за обмѣна спроти интереситѣ на тѣмъ или онай държавѣ. Мислимъ, че такава една послѣдователностъ въ прокламирането принципа на националиститѣ е повече отъ дѣрзостъ. И ние сме прави да сѣтаме, че сѣглашенитѣ съ своитѣ спорове по тѣмъ принципъ не допринасятъ за уясняването му, а стрѣмнитѣно все по-вече и по-вече го замъгляватъ. Тѣ приличатъ на онии плѣци, които обичатъ да живѣятъ само въ тѣмнина и отричатъ свѣта на свѣтлината.

Нека Франция, която, за интереситѣ на двама свои поданици — търговци, изпрати цѣла флота въ Митилини, на позволи да защитаватъ своята национална кауза съ всичкия си наденчески жаръ, защото тѣ е една императивна пужда за бѣдѣното съществуване на България. Ако ние до сега изнемогваме въ непрѣстани борби, то бѣше само въ името на една единствена идея — нашето национално обединение. И въ тѣмъ отношение ние сме на чѣсто прѣдъ нашитѣ врагове.

Насъ не ни смущава въпроса за анексии, защото не въ нашия случай той може да има приложението. Ние не прѣвѣждаме завоевателни цѣли върху чуждо и далечъ отъ насъ сѣ всѣкакви империалистични стремления; нашата акция отъ първитѣ дни на нашето политическо самостоятелство е била чѣсто освободителна и такава сѣ остана до днесъ. Въ името на свободата на родни кѣтѣ, попадали въ ново робство, вѣмѣствие на една флагрантна неправда, изтърпѣна отъ корастната европейска дипломатия прѣдъ 38 години, ние дадохме и даваме скѣпи жертви и изобилие дѣхне народни кѣрви. Сега съ право можемъ да пѣкнемъ край на мѣстнитѣ и да искаме окончателно да сѣхсѣме съ миналото на непрѣстани освободителни борби.

Въпроситѣ за етнографическата физиономия на Добруджа и Поморавия е единъ въпросъ, който се прѣтоварва въ споровѣтъ съ измѣнитѣ доводи. Той е толькова ясенъ, че не търпи вече никакви доказателства. Не бѣ ли Берлинскитѣ конгресъ, който, съ пълно значение неправдата на своя актъ, рѣши да даде Добруджа на Ромъния и Поморавия на Сърбия и то като български кѣтѣ? Не бѣше ли то, който умислено ги отхвърна като такъма? отъ общото ни отечество? И ако Сърбия не реагира на тѣмъ неправда, както стори Ромъния, то бѣше единствено за това, че пѣй се даваше хубава областъ, безъ всѣкакви компенсации, какъвто не бѣ случая съ Ромъния, която вземаше Добруджа, въ замяна на Бесарабия.

Минаха се десѣтки години, населението на Добруджа и Поморавия бѣ подвѣргнато на пѣчуванъ тероръ, обаче очакванитѣ отъ прѣстѣпни държавници въ Ромъния и Сърбия резултата останаха бѣди. Добруджа и Поморавия сѣ останаха все пакъ български краища.

И днесъ има още прѣстѣпни умове, които искатъ да се узакони повторно единъ актъ, който е една крѣпѣща неправда, който е едно отрицание на всѣкаво човѣшко право.

Прѣстѣпника, макаръ и да дѣри своитѣ основания въ разни необходими и схоластични, все сѣ остана прѣстѣпникъ. Какъ ще се координиратъ схващанията на „Journal des Débats“ съ манифѣста на Карола отъ 14 ноември 1878 година, въ който той призвѣзва, че даването Добруджа на Ромъния е дѣло не на неговия народъ, а на дипломатитѣ на Великитѣ европейски сили? Ние бихме желяли въ тѣмъ отношение да чуемъ мнѣнието на нашия събратъ, за да бѣдемъ убѣдени пѣне отчасти, че въ Добруджа и въ подѣлѣното минало е било глѣдано като една необходимостъ за економическитѣ бѣтъ на Ромъния. Шумѣтъ, който се подига на върмето си въ Ромъния, противъ приглането на Добруджа, като „прѣстѣпенъ даръ“, бѣто намѣри официаленъ изразъ и въ красния манифѣстъ отъ 78 година, е едно дезавуиране на всички ония, които прѣво или косвено поддържатъ становището на „Journal des Débats“ за значението на тѣмъ областъ за економическа развой на Ромъния. А прѣблията въ Ромънската камара и печата за изкуствено създаване на морско дебунѣ отъ Кюстенджа, въ вѣрѣда на първоначални

тѣ дупавски пристанища Браила и Галацъ, които авторитетно изнася д-ръ Пенковъ въ статитѣ си за Кюстенджанското пристанище, не сѣ нищо друго, освѣтъ пѣкно отрицание на противобългарското глѣдище по въпроса за Добруджа, което дѣше нашитѣ прагове ни изтъкватъ съ единствено напѣрение да сѣятъ още заблуда по балканскитѣ въпроси.

Нѣма пужда да доказваме, че економическото значение на мѣстата не се създава въ едно време; то се чувствава съ вѣкове. И само за тѣмъ ние наблюдаваме, какъ народитѣ насочватъ съ вѣкове своята външна политика неизмѣнно въ единъ точно опредѣленъ пътъ на завладѣване известни стопански платина. И ако прѣдъ 38 години и по-послѣ, Ромъния, а сѣщо и Сърбия, не сѣ глѣдали на Добруджа и Поморавия, като необходими за тѣхния економически и стопански битѣ области, безъ които тѣхното свободно съществуване се застрашава, не можемъ да разберемъ сериозността на резонитѣ, които днесъ могатъ да се изнесатъ въ полза на противното схващане. Иззо, че тукъ нѣе не подигаме въпросъ за простото економическо и стопанско значение на Добруджа и Поморавия за Ромъния и Сърбия безъ оглѣдъ на тѣхното свободно съществуване, защото той нѣма рѣшаващо значение, на и не подложни на споръ, че всѣка областъ, по-малко или по-вече, допринася за засилване економическата и стопанска мощъ на държавата, обаче пѣма резонъ само отъ това становище да се поддържа единъ прѣстѣпенъ актъ, едно завоевание. Иначе е трѣбвало да оправдаемъ стремѣжа у държавитѣ за грабежи на чужди територии въ името на империализма противъ който днесъ народитѣ единодушно дигатъ гласъ.

Добруджа и Поморавия сѣ богати страни, тѣ даваха изобилие сокъ на Ромъния и Сърбия, но тѣ сѣ само богати, а не и незаменимо необходими за тѣхъ нѣмъ тѣ сѣ по-нужни, защото сѣ и български кѣтѣ, откъснати отъ прѣстѣпни рѣцѣ въ миналото отъ България. Не за тѣхното завладѣване, не за тѣхното заграбване, а за тѣхното освобождаване, ние днесъ водимъ кѣрпавѣ борба. Далечъ отъ насъ сѣ плячкаджийскитѣ стрѣмежи, тѣ бѣха присѣци на ромѣнитѣ и сръбнитѣ и само на тѣхъ сѣ дѣлаха досѣгашиятъ раздоръ на Балканитѣ. Добруджа и Поморавия сѣ служили на тѣхъ единствено като мѣста за грабежи, а не като една необходимостъ. Ние хвърлихме своя мечъ въ вѣзнитѣ на Марса не за да се солидаризираме съ прѣстѣпленитѣ на нашитѣ съсѣди, не за да бѣдемъ обвинявани въ нѣкакъвъ империалистиченъ стрѣмежъ, не за заграбване на чужди области, не за пѣквиза прѣстѣпни анексии, които днесъ подигатъ негодувание у народитѣ, а въ името на свободата на Македония, Добруджа и Поморавия, наши родни кѣтѣ, измѣчвани отъ тираническитѣ режими на сѣрби и ромѣни, режими, които не бѣха нищо повече, освѣтъ едно крѣпѣщо отрицание на модернитѣ разбирания за правата на народитѣ.

И у насъ има чужди народности, обаче никой не е замислялъ създаването на извѣстни режими, какъвто създадохъ Ромъния и Сърбия, даме и въ вѣрѣме когато воюваме.

Изъ чужбина

(В. Т. А. и радиотелеграфа)

Германцитѣ на Италианския фронтъ. Виена. Въ горната камара къмъ краи на засѣдането Прѣдседателя принципъ Вилдмарцъ заяви: щастливъ съмъ, че мога да прѣдѣмъ тукъ едно съобщение, което сигурно ще прѣдизвика общъ интересъ и обща радостъ и което е подписано отъ генералъ Баронъ Валдштеинъ, че тѣмъ израшъ австро-унгарскитѣ и германскитѣ войски започнаха настѣпление край горни Изонцо (живи рѣкопѣскания). Споредъ полученитѣ до сега известия дѣйствието се развива благоприятно; на много мѣста сѣ взети първитѣ неприятелски линии. До сега сѣ заловени 6000 плѣнници. Воемъ да благослови и за напѣрѣдъ нашитѣ знамена и да ги води къмъ побѣда (нови вѣзторжени рѣкопѣскания).

Германия за Елзасъ-Лотарингия. Мюнхенъ. Въ камарата на депутатитѣ министъръ-прѣдседателя графъ Хертинъ произнесе една рѣчь, въ която заяви, че Германия не ще отстъпи ни пѣда германска земя и изказа вѣрата си въ щастливъ край на войната.

Графъ Чернинъ въ Будапѣща. Будапѣща. Графъ Чернинъ ще прѣсѣгне на 27 октомври въ Будапѣща, гдѣто ще прѣстои 5 дни и ще даде свѣдѣния на водитѣтъ въ партиитѣ по външната политика.

Руски отчаяни апели. Петроградъ. И. Т. А. Прѣдъ видѣ постановитѣ върѣдѣци, които се засѣга въ които затрудняватъ все повече положението на страната, министри на вътрѣшнитѣ работи изпрати до всички органи на властѣта въ провинцията единъ циркуляръ, съ който имъ прѣвѣщава да спечелатъ разумнитѣ елементи за борба противъ анархия, понеже усилията на правитѣлството ще бѣдѣтъ безплодни, ако гражданитѣ не ги поддържатъ. Правитѣлството направи прѣдложението на американската мисия отъ червенитѣ кръстъ за доставяне отъ Америка 2 милиона кутин конденсирани мѣлко за дѣцата въ столицата.

Египетъ за своята независимостъ. Египетскитѣ националисти апелиратъ къмъ чувството за справедливостъ на цивилизованитѣ народи и изказватъ съжалението си, че нито въ потитѣ на колющитѣ, нито въ

панската нота се споменава пѣщо за подписанитѣ отъ Англия народи, а прѣди всичко за египетския народъ. Египетскитѣ националисти искатъ въпроса за Египетъ да бъде внесенъ за разглеждане на конференцията за мира.

Петербургъ. Работническитѣ и войнскитѣ съѣзди създаде една революционна комисия за защита на отолдната.

Нови потопявания на параходи. Берлинъ. Нашиятъ подводникъ въ сѣвернитѣ запрѣтени зони сѣ потопили отново 15,000 тона.

Добруджанци! Вашата лѣнта е притуренъ камъкъ къмъ сградата на цѣлокупна България.

Д-ръ Нв. Пенановъ.

Кюстенджанското пристанище.

XII

Отъ присѣдиненето на Добруджа, мисълта за прокарването на каналъ отъ Дунава до Кюстенджа се добърна отъ всички ромѣнски економисти, които искатъ да видятъ морското пристанище издигнато до висотата на тѣхнитѣ империалистични мечти, но едновременно тази мисълъ е най-добро доказателство за безсилнето на това пристанище и за всичката изкуственостъ на неговия животъ. Ние привеждаме вече думитѣ на видния индустриалецъ и економистъ В. Аззан, че Кюстенджа не оправдава направенитѣ до сега разходи за нея. Все въ сѣщата си брошура той казва, че „за да се осигуримъ по-добъръ изтичането на нашитѣ продукти и за да аканараме транзита на цѣла Европа, ние сме длъжни да създадемъ немедленно еднѣ каналъ отъ Черпа-вода до Кюстенджа“¹⁾ и нашироко аргументира своето предложение, като доказва неговата доходност за Ромѣния.

Така Кюстенджанското пристанище може да явѣе като изисква все по-нови и все по-големи жертви. Колко дажече и колко по долу отстои то отъ дунавскитѣ естествени ромѣнски пристанища, които се развиватъ нормално безъ никаква да си служатъ съ тѣхъ вселенчествени благодѣтелствувания. Тѣ се ограничаватъ да искатъ приспособления или усѣвършенствувания на товаренето, разтоварването или транзбордингването на храни, вземане мѣрки за честно прѣтегляне на стокитѣ, прѣмахане кражбитѣ по желѣзницитѣ и параходитѣ, които кражби сѣ станали истинско зло за търговията, тѣй като сѣ организирала „мстивски ивратски дружества“²⁾.

Нарекъ съ направеното за повдигане на Кюстенджанското пристанище, нева припомнимъ една мѣрка, взета по отношение на Сулинското, като оставимъ ти да бъде списана отъ единъ добъръ познавачъ на пристанищното дѣло въ Ромѣния. „Сулина“ е преименувана да стане едно отъ голѣмитѣ всеобщески пристанища, обаче койкото развитие е спирамо прѣдвидено, за да не се стесняватъ пристанищата Галацъ, Браила и Кюстенджа. Прѣди нѣколко години, министръ Д. Струда се застава прѣдъ Европейската дунавска комисия да се обложатъ съ една нова такса отъ 20 стотинки на тоя параходитѣ, които товарятъ въ Сулина, съ цѣлъ да се попълни на развитието на това пристанище въ вреда на Браила, Галацъ и Кюстенджа³⁾. „При все това, добрия авторъ, опита доказа, че тона изкуствено сръдство не бѣше достатъчно силно, защото параходитѣ запазватъ таксата и работятъ пакъ въ „Сулина“⁴⁾.

„Безкрайниятъ пътъ“, който Кюстенджанското пристанище, мо думитѣ на бившия кралъ Народъ, отарилашъ въ Ромѣния, се указа едновременно пътъ не само на безкрайнитѣ и безразборни жертви, но и такъвъ за безкрайната фантазия на ромѣнския империализмъ. По тоя начинъ присѣдиненето на Кюстенджа къмъ Ромѣния се указа не само безплодно, но и рѣшително зрѣдно за правилното развитие на тази страна.

Добруджа осигури на Ромѣния владѣнието на двата брѣга на Дунава по жѣлѣзно пегово протежение, както Кюстенджа даваше постояненъ достѣпъ на Ромѣния до морето. Но истинскитѣ фетишизмъ, който обхваща ромѣнскитѣ държавници за Кюстенджа, подкладката за империалистически стрѣленица, която прибила владѣнието на Добруджа, направена отъ тази прѣдубежка по едно външно, по и едно вътрѣшно зло, едни пандорина кутия и то въ по-широкъ смисълъ отъ тѣзи, който нѣкога г. Карпъ бѣше ѣ приписалъ.

Прѣдупрѣжденето, което още въ 1862 г. произнесе Когалинчану по отношение на Васарага — че тя ще бъде изгубена ако Ромѣния не направи за нея нищо, съ което здраво ду а слѣе съ себе си — то не само една ораторска тирада, а голѣмнитѣ държавници не го припотоми въ 1880 г. за Добруджа, като ст това ще обоснове политиката за свързване на Добруджа съ Ромѣния чрезъ създаване на общи интереси. Десетина години по-късно, автора на нѣколко важни

брошури върху Добруджа — И. И. Начинъ, извежда почти дословно на нѣколко плати мисълта на Когалинчану. „Твърдо сме увѣрени, казва тоѣ, че ако не приставимъ къмъ подобрѣнията, които Добруджа изисква настоятелно, сигурно ще я загубимъ нѣкой денъ, тѣй както изгубихме Васарага, защото не направихме тамъ нищо, което да не осигури постоянното ѣ владѣние“, и по нататѣкъ: „...или Ромѣния иска да стане здраво въ Добруджа и тогава тя трѣбва да работи по всички насоки, за да развие богатствата ѣ, сега не производителни, като направи едновременно и други подобрѣния отъ търговски характеръ“. „Ако ромѣнската държава има намѣреностъ да задържи Добруджа за винаги, ако тя желае да се радва дѣйствително на явнитѣ изгоди, които Добруджа може да ѣ даде порано или по-късно, то длъжна е да направи за тази обезпаченостъ провинция това, което я съвѣтватъ, длъжна е да осъществи подобрѣнията, които ѣ посочихъ. „Дългото нехаане ще ни доведе сигурно до загубването на Добруджа“⁵⁾. Другъ единъ економистъ повтаря сѣщата мисълъ, когато иска да отговори на „несимиститѣ, които вѣнатъ една сѣнка отъ съмнѣние, че Добруджа не ще принадлежи за винаги на Ромѣния“: „трѣбва да проучимъ и подобримъ пѣтицата, по която нашитѣ продукти и тѣзи на нашитѣ съѣзди се изтичатъ къмъ морето прѣзъ Добруджа, трѣбва да направимъ въ този край непогивающа (impe-riosa) постройка, защото само така ще бѣдемъ сигурни да ѣ владѣмъ окончателно и за винаги“⁶⁾.

Когалинчану гледаше на работитѣ по отвисоко, и за него Кюстенджа съществуваше само като допълнение на пътя до Дунава. Дунава сѣ оставаше все пакъ „големата свързка по вода, единствената, която тура Ромѣния въ съприкосновение съ западнитѣ народи, единствената, която свързва националното съществуване на Ромѣния съ единъ европейски интересъ“. Пѣти прѣзъ Кюстенджа съвѣмъ не значи изключване на Дунавския пътъ, чийто свобода Ромѣния трѣбваше зорко да брани въ интереса на своето собствено съществуване и да не допуска той да стане оръдие въ рѣцѣтъ на когото и да било⁷⁾. И Когалинчану показва, съ своето поведение по дунавския въпросъ и специално по въпроса за каботажното плаване, като се възпротиви на първитѣ опити на ромѣнската политика да попрѣчи на другитѣ държави свободно да тѣруватъ по Дунава, че той разбираше да пазѣ свободата на Дунава въ полза на общоевропейския интересъ.

Изъ чуждия и нашия печатъ.

Ромѣнскитѣ за германскитѣ окупационни власти.

В „Думна“ обнародва единъ разговоръ съ ромѣнския депутатъ Б. Ярка, въ който той се изказалъ твърдѣ благоприятно за поведението на окупирани окупационни войски и за грижитѣ на комендантѣ къмъ ромѣнското население.

Репресивнитѣ мѣрки за отвлѣченитѣ.

По поводъ интригиранието на ромѣнскитѣ чокони въ царството, като репресия за отвлѣченитѣ българинъ въ Молдова, издадено е официално комунике, съ което се съобщава, че екстериернитѣ ще бѣдатъ третирани човѣшки. Въ трѣбвало, обаче да се вгнупи на явната олигархия, както тая мѣрка е прѣдизвикана все още отъ надеждата, че тѣ ще се вразумятъ и че тая мѣрка не е послѣдна.

Защото — ние отличо познаваме власитѣ — тѣ иматъ нещастнето да сѣкатъ истѣа „човѣшкия постѣпка, или отстъпка, като признаватъ на слабостъ. Тая психология, култивирана въ години подъ сѣнката на човѣско олигархическия режимъ има въ основата си едно странно прѣставление за държавата и гражданина. За ромѣнския чоконъ държавата е мушка, а гражданина — товарно животно.

(„Дневникъ“).

България и войната.

Въ уводна статия, подъ горния надсловъ, в. „Радакалъ“, между другото пише:

Нѣма държава между войсавитѣ, която да се бори за по-справедлива кауза отъ България. Да се обедини нацията въ своитѣ етнографически граници, ето защо се бори мажката България. Тя не се домогва да обсебва чужди земи и да подчинява чужди народи. По прирѣда нашия народъ е миролюбивъ, не обича почна та. Той е толерантенъ и почита чуждото и чужденцитѣ. Обича свободата, пазѣ ѣ за себе, но не ѣ отнема и на другитѣ.

Въ четиредесетгодишното си самостоятелно управление и уреждане нашиятъ народъ даде доказателства на сѣбѣ за добро съѣдство и миролюбие. Воденитѣ прѣзъ това време въни му де наложили отъ условия, стоящи вѣнъ отъ него и не зависящи отъ него. Въ некои отъ балканскитѣ държави идеята за мирно живуване на народитѣ не е намирала по-искрена и по-силна поддръжка, отколкото въ България. Единъ народъ, който обича прѣди всичко мира и свободата и който ве лами за чужди земи, не е способенъ за тирания.

И днесъ, когато народитѣ се вѣнатъ въ собствената си кръвъ; когато държавитѣ на едни отъ тѣхъ

искатъ смазването на други; когато едни се домогватъ да пазятъ господството си, а други искатъ да наложатъ своето, — нашиятъ народъ не иска нищо подобно. Той не се домогва нищо да смазва и да унищожава други държави и народи, нито да запазва своето господство, каквото нѣма, нито да налага господството си телѣрва. Той, като не оспорва правата на другитѣ народи, брани и се бори за своето право за обединение. Обичайки и цѣнѣйки високо мира и свободата; съзнавайки, че истински миръ и свобода ще има само тѣгава, когато всѣки народъ се радва на своето обединение, самостоятелностъ и свобода, нашиятъ народъ е далъ доказателства, че не пакѣрнява нищо свобода и нищо обединение, по че и не тѣри въ държавата си нищо чуждо вмѣшательство.

Хроника

Една 25 годишнина. Днесъ се изпѣватъ 25 години отъ смъртта на Тодоръ Икономовъ, единъ отъ дѣйцитѣ изъ миналото по просвѣтното ни дѣло въ сѣверна Добруджа. Покойния бѣше дълго време учителъ въ Тулча, а впоследствие и български чиновникъ по време на анексиянето на Добруджа къмъ Ромѣния.

Благотворителностъ. Въ с. Ени-кѣой бѣла открита подписка за издържането на тамошното народно училище. Въ какъо време бѣла събрани 825.35 л. По тоя случай Ени-кѣойското училищно настоятелство, чрезъ нашия вѣстникъ, публично благодари на всички дарители.

Народното събрание. Въ камарата продължаватъ дебатитѣ по първата интерпелация на оппозицията върху прѣхраната. По въпроса говоритѣ още оппозиционитѣ групи.

Подъ възбрана. Обявени сѣ подъ възбрана орѣзѣтъ, оризената арпа и кърмата. Върху дѣлата и граха възбраната се дѣга.

Нова парламентарна група. Народнитѣ прѣдставители, отцѣпници отъ групата на народно либералната партии — генералиститѣ, сѣ се конституирали въ отделна парламентарна група начело съ бившия министръ Апостолювъ.

Съкровищнитѣ бонове. Разпоредено е В. Н. В. да отпуща всеки сръбу залогъ на новоиздаденитѣ съкровищни бонове.

Кюстенджанци и генералъ Тошевъ. По случай годишнината отъ освобождението на града, Кюстенджанци сѣ отправиха една пропѣта съ чувства поздравителна телеграма на бившия командующъ 3-а Армия генералъ Тошевъ.

Пристигналъ публицистъ-политикъ. Въ града ни пристигна г. Д. Страшимировъ, идѣщъ отъ София, който ще прѣдприеме една обиколка къмъ Добруджа, величѣя и етапната зона, за да направи нѣкои историко-етнографически изучвания. Ни похваляваме инициативата на г. Страшимирова и се надѣмъ, че ще бѣде послѣдвана и отъ други наши политикѣ презъ сръдата на нашитѣ партии.

Новъ комендантъ. За околийски комендантъ на Бабадагъ е назначенъ Полковникъ Михалковъ, който е вече заемъ длъжността си.

Коменданството на гара София обявява за съѣдени, че е пуснатъ въ движение за войници и офицери отпускарни или по служба, които идатъ отъ фронта въ важнѣността на Царството и обратно за фронта — директенъ явякъ Удово—София—Шандили—Бургасъ; София—Г. Орѣховицъ и обратно.

Съ другитѣ товари явякове не се разрѣшава на войницитѣ да пѣтуватъ и ще бѣдатъ свѣдени, за което сѣ прѣдупрѣдени началницитѣ и комендантитѣ на гаратѣ.

Всички пристигнали войници на гара София се спиратъ въ специално установена барака въ градината на гарата до клопа на етапното коменданство, дѣто има поставена таблица за разписанието на явяковѣтъ; а за вѣрѣкото на натоварването на отпускаритѣ се извиква отъ комендантската полиция на гарата.

Забранява се на войницитѣ произволно да се скитатъ по площада и района на гарата.

Онѣзи войници, които искатъ да отидатъ въ града, трѣбва да бѣдатъ стрѣтно обѣчени и да не носятъ съ себе си никакви багажи, съ които да иматъ видъ на прѣносимостъ. Такива ще бѣдатъ залагани отъ столницата комендантска полиция и наказвани.

Войницитѣ пѣтици пѣнаги да се съобразяватъ при пѣтуване съ поставеното обѣщение на площада прѣдъ гарата за този редъ.

ПОСЛѢДЕНЪ ЧАСЪ

Втората италианска армия на Изопцо е разбита. Числото на пѣвницитѣ се увеличило на 60 000, а взетитѣ оръжѣе на 450. Числото расте ежечасно. Огромна плячка. Италианскитѣ фронтѣ е разкобѣащъ до Вѣпакъ; дѣлки се още върху плоското възвишение на Карстъ. Свалени сѣ 26 неприятелски аероплани. Днесъ кабинетъ Босели ще подаде оставка, поради пѣдѣбѣри въ парламента.

Петроградскитѣ съѣзди приѣтъ съ подавяющо болшинство резолюция, съ която заявява, че единственното сръдство за спасяването на Русѣя отъ потѣбелъ е въ незабавното почване прѣговори за миръ.

¹⁾ Сѣщата брошура стр. 14.

²⁾ Memoria relativ la cauzele decaderii portului Braila. 1906. стр. 10.

³⁾ Jean Bart. Цѣлхраната статия отъ списанието „Viața Românească“ стр. 195. Сжмото въ I. Atanasiu — „Expunerea situației județului Tulcea“ 1910 г. стр. 48.

⁴⁾ I. I. Nacian — Dobrogea, reformele economice și sociale се la reclama, 1892 год. стр. 46, 27/8.

⁵⁾ B. G. Assan. Цѣт. бр. стр. 13.

⁶⁾ M. Kogalniceanu. Dunărea. 2-ро изд. 1893 год. стр. 63 и сл.

(См. № 53.)

Директоръ Драгомиръ Пачовъ.